МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи _____
31 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НЕВРОПАТОЛОГІЯ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Освітньо-професійна програма Логопедія. Спеціальна психологія

2022-2023 навчальний рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Савінова Наталія Володимирівна, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти, доктор педагогічних наук.
Борулько Дмитро Миколайович, доцент кафедри спеціальної освіти.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спеціальної освіти
Протокол № 2 від «22» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Савінова Н.В.)

Програму погоджено з гарантом ОП Логопедія. Спеціальна психологія _____ (Савінова Н.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів –3</td><td>Галузь знань
01 Освіта</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Спеціальність : 016 спеціальна освіта</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання : «Медико-педагогічний аналіз видів аномалій розвитку у дитячому віці»</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90/90</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 3
самостійної роботи студента – 3</td><td rowspan="8">Ступінь: бакалавр</td><td>10 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>4 год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>4 год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>80 год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 30 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (33% ~ 67%); для заочної форми навчання – 10 год. – аудиторні заняття, 90 год. – самостійна робота (11% ~ 89%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

***Мета курсу*:** надання теоретичних знань з предмету, що забезпечує професійну підготовку дефектологів та базового запасу неврологічних знань, які необхідні майбутнім фахівцям з корекційної освіти (учителям-логопедам). Педагог-дефектолог повинен знати причини слухо-мовленнєвих та нервово-психічних розладів, їх прояви в різні вікові терміни, методи лікувально-корекційної дії. Під час вивчення дисципліни майбутній фахівець має оволодіти прийомами і методами педагогічної роботи, спрямованої передусім на усунення та послаблення у дітей з порушеннями розвитку психофізичних недоліків, формування у них позитивних особистісних якостей.

Завдання курсу:

- методичні: сформувати у студентів принцип професійної компетентності у вивченні загальних питань з неврології у дітей з психофізичними та мовленнєвими вадами, визначити та вивчити основні симптоми порушень нервової системи різного ґенезу;

- пізнавальні: ознайомити студентів з видами захворювань нервової системи, з державною системою спеціальних навчально-виховних закладів у реабілітації та підготовці дітей з порушеннями психофізичного та мовленнєвого розвитку до самостійного життя;

- практичні: визначити та вивчити основні симптоми порушень нервової системи різного ґенезу.

У результаті курсу студент оволодіває такими компетентностями:

І. Загальнопредметні:

ЗК-3.3. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

ЗК-3.6. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема корекційно-педагогічної (за всіма нозологіями), з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ІІ. Професійні (спеціальні фахові) компетентності:

СК.-7. ***Медико-біологічна компетентність (загальна та відповідно до нозології)***. Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту корекційного, навчально-реабілітаційного процесу відповідної освітньої галузі. Здатність оцінити структуру дефекту при психофізичних порушеннях (мовлення, інтелекту, функцій опорно-рухових та сенсорних систем); потенційні можливості розвитку різних сторін особистості кожної з категорії дітей з такими вадами; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку дітей з мовленнєвими, сенсорним, інтелектуальними порушеннями. Складниками медико-біологічної компетентності є анатомо-фізіологічна, генетична, неврологічна, клінічна, психопатологічна тощо (складники компетентності заповнюються відповідно до нозології).

Програмні результати:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій;

ПРН 12. Постійно вивчати літературні та інші інформаційні джерела за профілем підготовки і суміжними питаннями;

ПРН 15. Проводити лекційну та пропагандистську роботу з метою профілактики та подолання відхилень у розвитку дітей.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції, будові та патології нервової системи.

Тема 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка.

Філогінез нервової системи. Основні етапи розвитку нервової системи. Реактивність білкових структур. Збудливість і провідність нервової клітини. Формування ганглія і його значення. Поняття «некритичний період". Значення вікових криз. Зв'язок вікової кризи з включенням певних рівней нервової системи, з розвитком моторики; зв'язку нервової і ендокринної систем. Поняття "готовність" мозку до сприйняття роздратувань зовнішнього середовища, виконання певної діяльності дитини з психо-фізичними порушеннями. Розвиток нервової системи в хребетних: поява спинного і головного мозку, периферичної і вегетативної нервової системи. Онтогенез нервової системи. Розвиток нервової системи на зародковому рівні, в першій і другій половині вагітності

Тема 2. Аналізатори, їх будова та функціонування.

Будова та функції аналізатора. Динамічний стереотип. Властивості нервових процесів: збудження; гальмування; іррадіація; концентрація; індукція.

Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи.

Тема 3. Будова та функції головного та спинного мозку.

Будова головного мозку. Кора мозку, представництво аналізаторів. Цитоархітектонічна будова головного мозку Будова спиного мозку. Розвиток мозку дитяти після народження. Класифікація черепно-мозкових нервів. Загальна характеристика. Локалізація та функції черепно-мозкових нервів.

Тема 4. Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку.

Базальні ядра. Еферентні та аферентні шляхи. Мозок як система, що саморозвивається. Системні закономірності мозку, що розвивається, як етап еволюційного розвитку.

Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи

Тема 5. Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.

Роль екзогенних та ендогенних чинників у виникненні нервових хвороб (інфекційного та неінфекційного характеру). Клінічні прояви та методи обє'ктивної діагностики. Функціональні порушення НС центрального характеру. Загальна характеристика. Розлади рухових функцій. Розлади слухової функції. Розлади зорової функції. Розлади мовлення. Інфекційні захворювання НС. Загальна характеристика. Менінгіт. Енцефаліти, менінгоенцефаліти, енцефаломієліти, хорея. Поліомієліт. Неврити, поліоневрити.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції та патології нервової системи.												
Тема 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка.	16	2	2	2		10	16		2			14
Тема 2. Аналізатори, їх будова та функціонування.	14	2	2	2		8	14	2				12
Усього:	**30**	**4**	**4**	**4**		**18**	**30**	**2**	**2**			**26**
Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи.												
Тема 3. Будова та функції головного та спинного мозку.	16	2	2	2		10	16		2			14
Тема 4. Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку**.**	14	2	2	2		8	14			2		12
Усього:	**30**	**4**	**4**	**4**		**18**	**30**		**2**	**2**		**26**
Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи												
Тема 5. Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.	30	2	2	2		24	30			2		28
Усього:	**30**	**2**	**2**	**2**		**24**	**30**			**2**		**28**
Усього годин	**90**	**10**	**10**	**10**		**60**	**90**	**2**	**4**	**4**		**80**

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції та патології нервової системи.			
1	**Тема 1.** Невропатологія і спеціальна педагогіка.	2	
2	**Тема 2.** Аналізатори, їх будова та функціонування.	2	2
	Усього:	**4**	**2**
Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи			
3	**Тема 3.** Будова та функції головного та спинного мозку.	2	

4	**Тема 4.** Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку**.**	2	
	Усього:	**4**	
Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи			
5	**Тема 5.** Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.	**2**	
	Усього:	**2**	
	Усього годин:	**10**	**2**

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції та патології нервової системи.			
1	**Тема 1.** Невропатологія і спеціальна педагогіка.	2	2
2	**Тема 2.** Аналізатори, їх будова та функціонування.	2	
	Усього:	**4**	**2**
Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи			
3	**Тема 3.** Будова та функції головного та спинного мозку.	2	2
4	**Тема 4.** Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку**.**	2	
	Усього:	**4**	**2**
Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи			
5	**Тема 5.** Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.	**2**	
	Усього:	**2**	
	Усього годин:	**10**	**4**

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції та патології нервової системи.			
1	**Тема 1.** Невропатологія і спеціальна педагогіка.	2	
2	**Тема 2.** Аналізатори, їх будова та функціонування.	2	
	Усього:	**4**	
Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи			
3	**Тема 3.** Будова та функції головного та спинного мозку.	2	
4	**Тема 4.** Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку**.**	2	2
	Усього:	**4**	**2**
Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи			
5	**Тема 5.** Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.	2	2
	Усього:	**2**	**2**
	Усього годин:	**10**	**4**

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Кредит 1. Невропатологія і спеціальна педагогіка. Загальні уявлення об еволюції та патології нервової системи.			
1	**Тема 1.** Невропатологія і спеціальна педагогіка.	10	14
2	**Тема 2.** Аналізатори, їх будова та функціонування.	8	12
	Усього:	**18**	**26**
Кредит 2. Черепно-мозкові нерви, підкіркові шляхи			
3	**Тема 3.** Будова та функції головного та спинного мозку.	10	14
4	**Тема 4.** Підкоркові та провідникові шляхи головного та спинного мозку**.**	18	12
	Усього:	**18**	**26**
Кредит 3. Поняття про захворювання нервової системи			
5	**Тема 5.** Причини нервових захворювань та загальні форми порушень нервової системи.	**24**	**28**
	Усього:	**24**	**28**
	Усього годин:	**60**	**80**

8. Індивідуальні навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

«Медико-педагогічний аналіз окремих форм аномалій розвитку у дитячому віці».

(реферат, доповідь, творча робота, відгук на наукову статтю, конспектування наукової літератури, робота в інформаційних джерелах, презентація).

9. Методи навчання

Наочні (наочно-практичний); словесні (брейн-ринг, колоквіум, мозковий штурм, коло ідей); практичні (глосарій, мультипроекти); реферат, доповідь, творча робота, відгук на наукову статтю, конспектування наукової літератури, робота в інформаційних джерелах.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання, усне та письмове опитування, тестові завдання, індивідуальні завдання, екзамен

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						КР	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	іспит		300
20	20	20	20	10	120	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

12. Методичне забезпечення

НМК до дисципліни «Невропатологія»
Візуальний супровід з дисципліни (схеми, таблиці, малюнки, ел. дидактичні матеріали).

13. Рекомендована література

Базова

1. Слободин Т.Н. Клиническая и нейровизуализационная диагностика деменции /Український неврологічний журнал . 2012, №4(25),с.16-27.
2. Калинин Р.Е. Влияние вертеброгенной компрессии позвоночной артерии на гемодинамические параметры сосудов головы и шеи. ГЭОТАР-Медиа. 2015 г. – 168 с.
3. Суслина З.А., Варакин Ю.Я. Клиническое руководство по ранней диагностике, лечению и профилактике сосудистых заболеваний головного мозга. МЕДпресс-информ. 2015 г – 440с.
4. Глоба М.В., Калашніков В.Й., Лінська Г.В. Пропозиції щодо стандартизації ультразвукового дослідження судин шиї та голови. Український нейрохірургічний журнал. №1. 2017. Стор 40-45.
5. Чеботарева Л.Л., Третьякова А.И. Нейрофизиологические методы в диагностике поражений спинного мозга. Под ред. проф. Головченко Ю.И. Чернигов: ПАО «ПИК «Десна», 2017. – 112с.
6. Насонова Т.І., Клименко О.В., Колосова Т.В., Горева Г.В., Слободін Т.М., Головченко Ю.І.1, Тишкевич О.В., Рябіченко Т.М., Курочкин І.В., Бугайов Ю.А. Оптимізація лікування моторних і когнітивних розладів при ішемічному інсульті. Міжнародний неврологічний журнал. №5 (91). 2017. Стор. 6-13.
7. Мальцев Д.В. Малі імунодефіцитні хвороби. Видання друге, доповнене і перероблене. К. Видавець Заславський О.Ю., 2016, 500с.

Допоміжна

1. Ляпидевский С.С. Невропатология. 2001.
2. Ходос Х.Г. Нервные болезни. – М., Медицина, 2001.
3. Ляпидевский С.С. Невропатология. - М.: Владос, 2003. – 384 с.
4. Семенович А.В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте. – М.: Академия ,2002. – 232 с.
5. Астрахан Д.Х. Основы невропатологии: учебное пособие – Иркутск,2003

14. Інформаційні ресурси.

1. http://moodle.mnu.mk.ua/course/category.php?id=123 логін: yusyasor пароль: BFqngWJM!5rf
2. http://www.vashakniga.ru/book.asp?id=199406&rbr=118
3. http://www.my-shop.ru/shop/books/60396.html
4. http://www.bookline.ru/book943943.htm